

Prof. dr hab. inż. Marian KOPCZEWSKI

Białystok, 02. 02 . 2026 r.

15-224 Białystok

ul. Parkowa 23 m. 1

Akademia Wojsk Lądowych imienia generała Tadeusza Kościuszki

RECENZJA

Rozprawy doktorskiej

na temat: **„ZARZĄDZANIE ŚRODKAMI PUBLICZNYMI JAKO ELEMENT PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU WŚRÓD MŁODZIEŻY WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO”**

opracowanej przez **mgr Grzegorz CZAPSKI**

pod naukowym kierownictwem:

Promotora: prof. dr hab. inż. Zbigniew **CIEKANOWSKI**

Promotor pomocniczy: dr inż. Michał **KRUSZYŃSKI**

1. UWAGI OGÓLNE

Podstawę formalną do przygotowania recenzji stanowi Uchwała Rada Dyscypliny Naukowej „Nauki o Zarządzaniu i Jakości” Międzynarodowej Wyższej Szkoły Logistyki i Transportu we Wrocławiu wyznacza na podstawie opinii Komisji Weryfikacyjnej, UCHWAŁA Nr MWSL/RDN/4/2026 z dn. 15.01.2026 r. dot.: postępowania w sprawie nadania stopnia naukowego doktora mgr. Grzegorzowi Czapskiemu, oraz wyników tajnego głosowania na wyznaczenie recenzentów rozprawy doktorskiej mgr. Grzegorza Czapskiego z dn. 22.01.2026 r.

Stosownie do postanowień Rady Dyscypliny Naukowej „Nauki o Zarządzaniu i Jakości” Międzynarodowej Wyższej Szkoły Logistyki i Transportu we Wrocławiu z dnia 22 stycznia 2026 r., w sprawie wyznaczenia recenzentów rozprawy doktorskiej mgr. Grzegorza Czapskiego. Na podstawie art. 190 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r -Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tj. Dz. U z 2020 roku poz. 85, z późn. zm.) oraz § 14 pkt 5 Sposobu postępowania w sprawie nadawania stopni naukowych w Międzynarodowej Wyższej Szkole Logistyki i Transportu we Wrocławiu.

Recenzja ukierunkowana jest na ocenę rozprawy według kryteriów sformułowanych w następujących pytaniach:

- 1) czy rozprawa doktorska prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie?
- 2) czy rozprawa doktorska wykazuje umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora?
- 3) czy rozprawa doktorska stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, oryginalne rozwiązanie w zakresie zastosowania wyników własnych badań naukowych w sferze gospodarczej lub społecznej?

2. OBSZAR PROBLEMOWY ROZPRAWY

Problematyka bezpieczeństwa jest przedmiotem wielu opracowań. Autorzy zróżnicowany sposób przedstawiają zagadnienia dotyczące możliwych zagrożeń i sposobów przeciwdziałania im. Związane to jest z tym, że zmieniają się warunki naszego życia, dlatego wraz z dokonującymi się przeobrażeniami zmieniają się warunki bezpieczeństwa zarówno w skali mikro, jak i makro. Zmienia się również tym samym system postrzegania zagrożeń, które są ciągłym procesem ewaluacji, pociąga to za sobą nowe oraz coraz bardziej złożone zagrożenia jednym z nich jest bezrobocie, szczególnie wśród młodzieży, które stało się obszarem zainteresowań naukowego Doktoranta. Uwzględniając powyższe stwierdzenia, bezpieczeństwo może być definiowane nie tylko jak określony cel, lecz również jako jego następstwo. W znaczeniu praktycznym, oznacza to, że ludzie nie zdają sobie sprawy z tego, czym ono jest, dopóki nie zagraża im jego utrata, w tym pracy, lub jest jej brak.

Rosnące potrzeby w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa, a w nim zapewnienia pracy i funkcjonowania społeczeństwa zostały wyrażone między innymi w Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej oraz w Ustawie o Obronie Ojczyzny i innych aktach prawnych. Istotnym problemem, poruszonym w tych dokumentach, jest bezpieczeństwo społeczne, a w nim jest rynek pracy. Bezrobocie dotyka wielu dziedzin życia i różnych aspektów funkcjonowania państwa. Przynosi ze sobą zarówno negatywne, jak i pozytywne skutki, choć te pierwsze zdecydowanie przeważają. Brak pracy jest bardzo dużym obciążeniem psychicznym dla człowieka. Brak płynności finansowej, poczucie beznadziejności oraz spadek samooceny opisano w literaturze jako psychologiczne fazy bezrobocia, stanowi obniżenie poziomu bezpieczeństwa

To teoretyczne wprowadzenie stanowi podstawę do szczegółowego scharakteryzowania jednego z wymiarów współczesnego bezpieczeństwa, a mianowicie zarządzania środkami publicznymi jako element przeciwdziałania bezrobociu wśród młodzieży, co uzasadnia Doktorant w dysertacji. Odwołując się do literatury przedmiotu oraz aktów prawnych Autor wskazuje, że istota zarządzania, szczególnie środkami finansowymi w przeciwdziałaniu bezrobociu. W celu właściwego przedstawienia w/w problematyki odwołuje się Autor do polskich i europejskich regulacji prawnych w tym zakresie charakterystyki pojęciowej i praktyki ich wykorzystania. Wobec tak zarysowanej sytuacji problemowej, określono przedmiot badań, którym uczyniono formy przeciwdziałania bezrobociu wśród młodzieży na przykładzie województwa lubelskiego.

Reasumując, niniejsza dysertacja stanowi naukową próbę usystematyzowania wiedzy o problematyce bezrobocia, jako w pewnym sensie determinanta zarządzania bezpieczeństwem społecznym. Dlatego przedmiot badań ma charakter interdyscyplinarny, a problematyka mieści się w zainteresowaniach nauk o zarządzaniu i jakości oraz zasługuje, aby być tematem rozprawy doktorskiej.

3. OCENA METODOLOGICZNA DYSERTACJI

Autor dysertacji podjął się uzasadnień badawczych, w rozdziale pierwszym „Założenia metodologiczne rozprawy doktorskiej”, wskazując że przyjęty **przedmiot** dysertacji, którym była analiza obecnych form przeciwdziałania bezrobociu wśród młodzieży z uwzględnieniem środków publicznych, a badania i rozważania dotyczące rynku pracy oraz mechanizmów opisujących jego funkcjonowanie będą realizowane na przykładzie województwa lubelskiego. Realizacja którego odbyła się w aspekcie wychwycenia luk, wad, słabości i zidentyfikowania zagrożeń rynku pracy, na które obecny system bezpieczeństwa społecznego jest niewystarczająco przygotowany, szczególnie w aspekcie zarządzania organizacjami i instytucjami odpowiedzialnych za jego stan.

Na podstawie powyższego Doktorant sprecyzował **cel badawczy dysertacji**, którym była identyfikacja luk, wad, słabości oraz określenie stopnia, w jakim zarządzanie środkami publicznymi przyczynia się do ograniczania bezrobocia wśród młodzieży województwa lubelskiego w latach 2014–2024. W ramach realizacji celu głównego przeprowadzono również prognozę bezrobocia wśród młodzieży w województwie lubelskim na lata 2025–2029, stanowiącą uzupełnienie analizy empirycznej. Rozwijając go:

- **Celem poznawczym** badań - analiza i ocena sposobu zarządzania środkami publicznymi przeznaczonymi na przeciwdziałanie bezrobociu młodzieży w latach 2014–2024, a także rozpoznanie instrumentów rynku pracy, które w największym stopniu przyczyniają się do ograniczania bezrobocia wśród osób do 30. roku życia oraz wspierają tworzenie miejsc pracy dla młodych osób.
- **Celem praktycznym** badań - sformułowanie rekomendacji dotyczących kształtowania aktywnych i pasywnych mechanizmów przeciwdziałania bezrobociu wśród osób młodych (do 30. roku życia), możliwych do wykorzystania w polityce rynku pracy instytucji publicznych, w celu zwiększenia skuteczności działań podejmowanych wobec tej grupy wiekowej.

Na bazie przedstawionych celów Autor określił, że obiektywny stan niewiedzy wynikający z tematu rozprawy można usunąć z wykorzystaniem wyników własnych badań naukowych, których zakres jest implikacją celu głównego. Kontynuacją tego ciągu badawczego jest propozycja rozwiązania **problemu badawczego**, który sformułowano w postaci pytania: W jakim stopniu zarządzanie środkami publicznymi przyczynia się do ograniczania bezrobocia wśród młodzieży województwa lubelskiego w latach 2014–2024? Całość schematu badawczego uzupełniono określeniem celów i problemów szczegółowych stanowiących odniesienie do poszczególnych rozdziałów teoretyczno-empirycznych niniejszej dysertacji.

Wyniki analiz, obejmujące przede wszystkim analizę literatury przedmiotu badań i główny problem badawczy, pozwoliły Autorowi rozprawy na sformułowane następującej **hipotezy badawczej** zakładającej że: zarządzanie środkami publicznymi w umiarkowanym stopniu przyczynia się do ograniczania bezrobocia wśród młodzieży województwa lubelskiego w latach 2014–2024. Ponadto w pracy dokonano weryfikacji założeń, które przedstawiono jako hipotezy szczegółowe.

Reasumując, przyjęte cele, problemy i hipotezy są właściwe, a osiągnięcie sformułowanych celów oraz rozwiązanie zdefiniowanego problemu badawczego na drodze weryfikacji hipotez roboczych wymagało odwołania się Autora do naukowych metod i narzędzi badawczych. Interdyscyplinarny charakter rozwiązywanego problemu badawczego spowodował, że w procesie badawczym zostały zastosowane metody teoretyczne oraz empiryczne. Można jednak zauważyć, że Autor poprawnie dokonał doboru instrumentarium badawczego, ale zbyt lapidarnie wyakcentował istotę wskazanych metod i nie do końca wykazał, jakie faktycznie zastosowano metody, a w stosunku do nich techniki i narzędzia badawcze w praktyce w poszczególnych rozdziałach pracy? Nie wskazał tego także we wnioskach do uzyskanych wyników badań w poszczególnych rozdziałach. **Proszę uzasadnić jak metody sondażu diagnostycznego, wpłynęły na pogłębienie interpretacji uzyskanych wyników? s.24.**

Literatura problemu, wykorzystana w dysertacji, jest bardzo bogata i to zarówno w grupie publikacji dotyczących podstaw polityczno-ekonomiczno-militarnych problemu, jak i obejmujących typowe zagadnienia tematu pracy. Można jednak zauważyć, że niektóre pozycje literatury są nieco przestarzałe i warto było przywołać nowsze pozycje wydane po roku 2015. Jak również że Autor nie uwzględnił takiej pozycji badawczej jak:

Deregulacja rynku pracy: Praca i zarządzanie kapitałem ludzkim w perspektywie ekonomicznej, red. Aleksy Poczowski, wyd. Akademia Ekonomiczna im. Karola Adamickiego w Katowicach, 2004. Przyczyny i skutki bezrobocia: E-materiał, który wyjaśnia przyczyny bezrobocia oraz przestrzennym zróżnicowaniu w Polsce, przestrzennym zróżnicowaniu w Polsce, przestrzennym zróżnicowaniu w Polsce; Teoretyczne aspekty bezrobocia: Przegląd definicji bezrobocia oraz jego wpływu na gospodarkę, red. Janusz Beksiak, wyd. Wydawnictwo Naukowe PWN, 2008; Bezrobocie jako kwestia społeczna: Artykuł prezentujący projekt badawczy oparty na pamiętnikach, który eksploruje doświadczenia bezrobocia we współczesnej Polsce; Statystyki pokazujące bezrobocie w Polsce: Analiza statystyczna bezrobocia w latach 1990-2024, przedstawiona w formie regresji oraz analizy zawodów przyszłości oraz artykuły recenzenta. Te materiały mogły być pomocne w zrozumieniu różnych aspektów bezrobocia i wskazówkami na jego rozwiązanie w dalszych badaniach.

Jednak treści i układ wykorzystanych publikacji świadczą o tym, że praca nie posiada charakteru odtwórczego, a ponadto Doktorant dokonał interpretacji i implementacji obowiązujących aktów normatywnych. Podkreślić należy, że Autor sięgnął po opracowania krajowe z mniejszym akcentem na zagraniczne odnoszące się do badanego przedmiotu, ale świadczy to o odpowiednio pogłębionej teoretycznie znajomości podjętego do rozwiązania zagadnienia naukowego. Konstatując, pomimo stwierdzonych drobnych niedociągnięć, można stwierdzić, iż Doktorant w sposób właściwy opisał proces badawczy i stosowane metody, niezbędne do osiągnięcia przedstawionego wyniku, a to pozwala na wyrażenie opinii, że opanował metodologię badań naukowych. Zawarte w dysertacji rysunki, wykresy, tabele oraz załączniki wzmacniają jej wyrazistość naukową.

Odnosząc się do całości opisu procesu badawczego jest on opracowany poprawnie, co wskazuje na umiejętności badawcze w kwestiach właściwego kształtowania procedury poznawczej. To z kolei jest konieczne przy dokumentowaniu przygotowania autorskiego do pełnienia funkcji przypisywanych pracownikowi naukowemu i tym samym merytorycznej predestynacji jego osoby do ubiegania się o uzyskanie pierwszego stopnia naukowego.

4. KOMPOZYCJA I TREŚĆ MERYTORYCZNA ROZPRAWY

Strukturę pracy tworzy pięć rozdziałów, które poprzedza wstęp, a zamyka zakończenie, bibliografia, spis tabel i rysunków, zaś sama praca liczy 300 strony. Wstęp, w którym przedstawiono i uzasadniono potrzeby podjęcia badań oraz zakończenie pracy - stanowią swego rodzaju klamrę, z której wynika, dlaczego poszczególne części pracy następują po sobie, jaki jest ich wzajemny związek i jakie wnioski z części pierwszej są istotne dla wywodu w części empirycznej.

Rozdział pierwszy ma charakter metodologiczno-koncepcyjny. Jego celem jest uzasadnienie podjęcia tematu badawczego, określenie przedmiotu, celu i zakresu badań oraz przedstawienie założeń metodologicznych przyjętych w dysertacji. W rozdziale zawarto założenia metodologiczne, które zostały przyjęte w przeprowadzonym procesie badawczym. Przedstawione zostało uzasadnienie podjęcia badań naukowych opisanych w sytuacji problemowej. Określony został przedmiot i cel badań, problem główny i problemy szczegółowe. W dalszej kolejności zostały scharakteryzowane metody i techniki badań naukowych, które zostały zastosowane w dysertacji, określono teren badań oraz przyjęte w badaniach ograniczenia. W końcowej części rozdziału scharakteryzowano etapy procesu badawczego. Co do tego rozdziału uwagi, szczególnie dotyczące pojęć przedstawiłem w ocenie metodologicznej oraz w uwagach do rozdziału pierwszego.

Rozdział pierwszy stanowi podstawę metodologiczną dla dalszych rozważań teoretycznych i analiz empirycznych zawartych w kolejnych rozdziałach pracy. Przyjęte rozwiązania metodologiczne implikują określone ograniczenia, których jest brak, mimo to nie podważa wartości poznawczej uzyskanych wyników. Ograniczeniem pracy jest brak pogłębionych analiz porównawczych pomiędzy poszczególnymi zmiennymi wyszczególnionymi w pracy /s. 25/.
Dlatego proszę wskazać jakie ograniczenia przyjął Pan w procesie badawczym?

Rozdział drugi – „Teoretyczne podstawy zarządzania publicznego w obszarze rynku pracy i przeciwdziałania bezrobociu młodzieży”, ma charakter teoretyczny w którym przedstawiono teoretyczne aspekty bezrobocia wśród młodzieży, opierając się na analizie literatury przedmiotu z zakresu rynku pracy oraz polityki społeczno-gospodarczej. Omówiono w nim podstawowe pojęcia związane z problematyką rynku pracy, stanowiące punkt wyjścia do dalszych rozważań. Następnie zaprezentowano charakterystykę bezrobocia, ze szczególnym uwzględnieniem ewolucji tego zjawiska. Kolejna część rozdziału poświęcona została rodzajom bezrobocia, a także przyczynom jego występowania oraz skutkom społeczno-gospodarczym. Przedstawiono również oddziaływanie bezrobocia na gospodarkę państwa. W dalszej części

Rozdziału dokonano klasyfikacji młodzieży na rynku pracy oraz omówiono zagadnienia związane z zarządzaniem środkami publicznymi w kontekście przeciwdziałania bezrobociu wśród młodzieży, co stanowi podstawę tematyki badawczej

Rozdział, ze względu na swój teoretyczny charakter, został opracowany w sposób selektywny i celowy. Przedstawione koncepcje i teorie dotyczące bezrobocia nie stanowią wyczerpującego przeglądu całego dorobku teoretycznego w tym obszarze, a szczególnie w zakresie zarządzania środkami publicznymi. Współcześnie zarządzanie definiuje się jako ogólny zakres działań, procesów i decyzji, które mają na celu efektywne wykorzystanie zasobów, takich jak ludzie, kapitał i materiały, w organizacjach. Kluczowe elementy zarządzania obejmują planowanie, organizowanie, kierowanie i kontrolowanie działań, co pozwala na osiągnięcie zamierzonych celów, wskazane byłoby to uwzględnić w aspekcie tematu rozprawy.

Doktorant stwierdza, że przedstawione: **różnicowanie definicji bezrobotnego, stosowanych m.in. w statystyce publicznej, a szczególnie badaniach BAEL oraz regulacjach prawnych, podkreśla złożoność analizowanego zjawiska i konieczność ostrożnej interpretacji danych empirycznych – proszę wyjaśnić co Pan przez to rozumie i jak to zostało zastosowane w praktyce?**

Rozdział trzeci ma charakter analityczno-statystyczny i poświęcony jest analizie bezrobocia w oparciu o dane ilościowe pochodzące z krajowych i międzynarodowych źródeł statystycznych. Jego celem jest przedstawienie skali, struktury oraz dynamiki bezrobocia, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji ludzi młodych na rynku pracy, jako empirycznego tła dla dalszych rozważań zawartych w dysertacji. Zaprezentowano w nim podstawowe mierniki bezrobocia oraz omówiono źródła danych wykorzystywanych w analizie rynku pracy, wskazując na znaczenie różnic definicyjnych i metodologicznych dla interpretacji wyników. Następnie dokonano analizy bezrobocia w Polsce w latach 2014–2024, z uwzględnieniem zmian stopy bezrobocia w czasie oraz zróżnicowania regionalnego. Istotnym elementem rozdziału jest analiza struktury bezrobocia według wybranych cech społeczno-demograficznych, takich jak płeć, poziom wykształcenia oraz wiek, ze szczególnym uwzględnieniem osób młodych do 25. i do 30. roku życia. Ponadto omówiono sytuację wybranych grup bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, zgodnie z obowiązującymi klasyfikacjami. Rozdział trzeci kończy się syntetycznym podsumowaniem wyników analiz statystycznych, wskazującym na utrzymujące się zróżnicowanie bezrobocia w Polsce oraz znaczenie bezrobocia młodzieży jako istotnego problemu społeczno-gospodarczego.

Pewnym ograniczeniem rozdziału trzeciego jest oparcie analiz wyłącznie na danych statystycznych pochodzących z oficjalnych rejestrów i badań statystycznych prowadzonych przez instytucje publiczne. Taki sposób ujęcia umożliwia rzetelną diagnozę skali, struktury oraz dynamiki bezrobocia, jednak ogranicza możliwość uchwycenia zjawisk niewidocznych w statystyce rejestrowanej, takich jak krótkookresowa aktywność zawodowa czy nieformalna praca. Ponadto zakres analiz został podporządkowany dostępności i strukturze danych statystycznych, co oznacza, że rozdział koncentruje się na wybranych cechach społeczno-demograficznych oraz kategoriach bezrobotnych istotnych z punktu widzenia celu dysertacji. Przyjęta perspektywa nie obejmuje pogłębionych analiz przyczynowych ani prognoz zmian na

rynku pracy, lecz ma charakter diagnostyczny. Reasumując pełni on rolę empirycznego tła statystycznego dla dalszych analiz i nie stanowi samodzielnej części badawczej opartej na danych pierwotnych.

Rozdział czwarty koncentruje się na problematyce zarządzania środkami publicznymi przeznaczonymi na przeciwdziałanie bezrobociu młodzieży w województwie lubelskim. Jego celem jest identyfikacja sposobu alokacji i wykorzystania środków finansowych w ramach polityki rynku pracy, ze szczególnym uwzględnieniem instrumentów finansowanych z Funduszu Pracy oraz środków Unii Europejskiej.

W pierwszej części rozdziału przedstawiono społeczno-gospodarczą charakterystykę województwa lubelskiego, obejmującą uwarunkowania przestrzenne, demograficzne i gospodarcze regionu. Analiza ta stanowi punkt wyjścia do oceny skali i specyfiki wyzwań rynku pracy oraz pozwala osadzić działania interwencyjne w realiach regionalnych, które w istotny sposób determinują kierunki i intensywność wydatkowania środków publicznych.

Istotną część rozdziału stanowi analiza Funduszu Pracy jako podstawowego instrumentu finansowego państwa w obszarze przeciwdziałania bezrobociu. Przedstawiono genezę Funduszu, jego podstawy prawne, źródła finansowania oraz strukturę wydatków, ze szczególnym uwzględnieniem instrumentów adresowanych do osób młodych. Analiza obejmuje zarówno stronę dochodową, jak i wydatkową Funduszu Pracy w latach 2014–2024, co pozwala na ocenę zmienności i kierunków interwencji publicznych w badanym okresie.

W dalszej części rozdziału dokonano szczegółowej analizy wydatków Funduszu Pracy przeznaczonych na aktywizację osób młodych, w tym osób do 30. roku życia oraz młodocianych pracowników. Zaprezentowano strukturę wydatków według poszczególnych instrumentów wsparcia oraz ich udział w ogólnej kwocie środków Funduszu Pracy, wskazując na zmiany zachodzące w czasie oraz znaczenie wybranych form interwencji.

Rozdział łączy analizę finansową z perspektywą zarządczą, ukazując sposób wykorzystania środków publicznych jako element procesu decyzyjnego realizowanego na poziomie regionalnym. Stanowi on bezpośrednie zaplecze dla dalszych analiz empirycznych dotyczących skuteczności i efektywności działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania bezrobociu młodzieży.

Ograniczeniem rozdziału czwartego jest oparcie analizy na danych finansowych i statystycznych pochodzących z oficjalnych źródeł, co pozwala na ocenę skali i struktury wydatkowania środków publicznych, lecz nie umożliwia pełnej rekonstrukcji procesów decyzyjnych towarzyszących wyborowi konkretnych instrumentów wsparcia na poziomie operacyjnym. Ponadto analiza koncentruje się na ujęciu ilościowym i strukturalnym wydatków Funduszu Pracy, co oznacza, że rozdział nie obejmuje pogłębionej oceny jakościowej efektywności poszczególnych instrumentów ani ich oddziaływania na sytuację jednostkowych beneficjentów. Przyjęta perspektywa pozwala na identyfikację kierunków i priorytetów interwencji publicznych, jednak upraszcza złożoność mechanizmów wdrażania działań aktywizacyjnych w skali lokalnej.

Uogólniając rozdział czwarty pełni funkcję analityczno-zarządczą i przygotowuje podstawy do empirycznej oceny skuteczności działań realizowanych w ramach polityki rynku pracy wobec młodzieży. W podsumowaniu rozdziału Autor stwierdza, s. 196, że przeprowadzone analizy dowodzą... oraz stanowi tym samym podstawę do dalszych

wniosków dotyczących efektywności zarządzania środkami publicznymi w obszarze aktywizacji zawodowej młodzieży. **Proszę wskazać gdzie są przedstawione te wnioski?, lub je przedstawić na obronie.**

Rozdział piąty ma charakter empiryczny i poświęcony jest analizie wyników badań własnych przeprowadzonych na potrzeby dysertacji. Jego celem jest pogłębienie diagnozy problemu bezrobocia młodzieży oraz sposobów funkcjonowania instytucji rynku pracy poprzez wykorzystanie danych pierwotnych pozyskanych w badaniach ilościowych i jakościowych.

W pierwszej części rozdziału zaprezentowano wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród osób bezrobotnych. Analiza ta umożliwia identyfikację zależności pomiędzy wybranymi cechami społeczno-demograficznymi a postawami, zachowaniami oraz ocenami respondentów dotyczącymi rynku pracy, w tym czasu pozostawania bez pracy, sposobów poszukiwania zatrudnienia, gotowości do mobilności zawodowej, podnoszenia kwalifikacji oraz przedsiębiorczości.

Kolejna część rozdziału obejmuje analizę wyników wywiadów eksperckich przeprowadzonych z dyrektorami powiatowych urzędów pracy. Ujęcie to pozwala na interpretację problematyki bezrobocia młodzieży z perspektywy instytucjonalnej oraz na konfrontację wyników badań ankietowych z doświadczeniem praktyków odpowiedzialnych za realizację polityki rynku pracy i zarządzanie środkami publicznymi.

Rozdział piąty zamyka syntetyczne podsumowanie wyników badań własnych, w którym zestawiono kluczowe wnioski płynące z analiz ilościowych i jakościowych. Część ta stanowi bezpośrednie zaplecze interpretacyjne dla oceny skuteczności działań podejmowanych w ramach polityki rynku pracy wobec młodzieży.

Wyniki badań ilościowych i jakościowych zostały dobrze zaprezentowane w odrębnych podrozdziałach, co sprzyja przejrzystości analizy, jednak ogranicza możliwość ich bezpośredniej konfrontacji. Alternatywnym rozwiązaniem mogłoby być przedstawienie wyników wywiadów eksperckich w odniesieniu do rezultatów uzyskanych w badaniu ankietowym, co pozwoliłoby na silniejsze powiązanie obu perspektyw empirycznych.

Reasumując, pomimo wskazanych niedociągnięć, które mogą mieć charakter dyskusyjny, należy stwierdzić, że rozprawa jest napisana poprawnym i precyzyjnym językiem. Chociaż czasami występują w niej drobne błędy edycyjne (interpunkcyjne i tzw. literówki), ale trzeba zaznaczyć, że nie obniżają one wartości pracy. Na uwagę zasługuje przejrzystość formułowania problemów szczegółowych i ich ustrukturyzowanie, co na etapie konceptualizacji jest szczególnie istotne. Argumentacja oraz przedstawione propozycje badawcze nie wzbudzają większych wątpliwości. Poprawność wnioskowania oraz jednoznaczność twierdzeń podnoszą w moim przekonaniu wartość dysertacji. Autor wykazał się zdolnością do krytycznego myślenia, wskazując słabe i mocne strony w zarządzaniu bezpieczeństwem i jego doskonaleniu. Jest to wartość dodana w sensie poznawczym nauk społecznych oraz w sensie użyteczności dla praktyki polityki bezpieczeństwa. Praca jest interesująca, logiczna i wewnętrznie spójna. Koncepcja pracy została jasno przedstawiona, a struktura rozprawy jest podporządkowana zadaniom i celom badawczym. Jej kolejne części mają charakter wynikający z celu i charakteru pracy oraz jej wcześniejszych elementów, począwszy od prezentacji podstaw teoretycznych, przez omówienie metodologiczne, po

ukazanie i omówienie wyników i wniosków z badań. Ponadto praca ma charakter interdyscyplinarny, co jest swoistym atutem dla tej kategorii prac w naukach społecznych.

Przedstawione w pracy wyniki badań mają uniwersalny, nowatorski charakter, pozwalający na ich dalszą modyfikację pod wpływem rozwoju dorobku naukowego i technologicznego. Autor dysertacji wskazuje także możliwe i realne rozwiązania prowadzące do osiągnięcia w rzeczywistości celu pragmatycznego, co umożliwi zastosowanie w praktyce wypracowanych w dysertacji rozwiązań. Zaproponowane rozwiązania i niektóre wnioski są jednak zbyt ogólne, dlatego nie zamykają wachlarza ostatecznych możliwości i propozycji rozwiązań, które mogą zostać wykorzystane do doskonalenia systemu bezpieczeństwa, w aspekcie zagrożeń bezrobociem, co pozwala na ich dalszą modyfikację pod wpływem rozwoju dorobku naukowego Doktoranta.

5. WNIOSKI

Doktorant poprawnie i w sposób logicznie spójny zaprezentował obecny stan wiedzy o miejscu i roli bezrobocia w systemie bezpieczeństwa społecznego. Należy podkreślić, iż w całej pracy widoczna jest wiedza i doświadczenie Doktoranta, dzięki temu rozważania, badania i formułowane w dysertacji wnioski, chociaż niekiedy dyskusyjne i mało precyzyjne, są na wysokim poziomie merytorycznym, co w całej treści rozprawy świadczy o dobrym przygotowaniu Doktoranta do samodzielnego prowadzenia badań naukowych, a także o jego dobrej wiedzy i sumienności badawczej.

Podczas obrony rozprawy proszę Doktoranta o udzielenie odpowiedzi w referacie na wcześniej sygnalizowane niejasności wskazane w charakterystyce rozdziałów, a ponadto na następujące pytania:

1. Ocena zagrożeń zawsze winna być prowadzona w ujęciu: pierwotne – wtórne. Proszę zatem przedstawić, jakie skutki mogą nieść za sobą aktualne zagrożenia związane z bezrobociem?
2. Proszę odpowiedzieć czy zarządzanie środkami publicznymi powinno być jawne, i czy obywatele mają prawo do informacji o tym, jak są gromadzone i wydatkowane środki publiczne oraz jaka winna być odpowiedzialność instytucji publicznych w aspekcie budowania zaufania społecznego?
3. Uwzględniając że cały proces badawczy został przeprowadzony z uwzględnieniem zasad: krytycyzmu, obiektywizmu, celowości, jednoznaczności oraz logiki wywodu, to powyższe kategorie pozwoliłyby zaproponować możliwe rozwiązania w bezpieczeństwie społecznego, a także wskazać skuteczne formy działań i współpracy instytucji i organizacji kształtujących aktywizację ośrodków finansowych i edukacyjnych z bezpieczeństwa w całym zakresie. Ta konstatacja jest słuszna, ale jakie zatem można byłoby przyjąć propozycje kierunków edukacji młodego człowieka w obszarze przeciwdziałania bezrobociu?

KONKLUZJA

Przytoczone uwagi krytyczne nie obniżają mojej ogólnej bardzo pozytywnej oceny omawianej dysertacji. Tekst rozprawy zawiera wszystkie wymagane elementy składowe pracy doktorskiej. Praca została wyposażona w prawidłowo skonstruowane przypisy oraz bibliografię, napisano ją też poprawną polszczyzną, choć niekiedy Autorowi zdarzają się różnego rodzaju literówki i drobne potknięcia językowe. Reasumując, stwierdzam, że opiniowany tekst spełnia z naddatkiem wymogi ustawowe stawiane rozprawom doktorskim i wnioskuję o wyróżnienie.

Biorąc pod uwagę metodologiczny i merytoryczny poziom przedstawionych w rozprawie rozwiązań, a także ich oryginalność i użyteczność, stwierdzam, że recenzowana rozprawa spełnia wymagania określone w art. 13 ust. 1, Ustawy z dnia 14 marca 2003r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (tj.: Dz. U. z 2017 r. poz. 1789, ze zmianami) oraz art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1668), jak również zmiany wynikające z Dz.U. 2022 poz. 574, i rekomenduję o przyjęcie jej do dalszego postępowania kwalifikacyjnego i wnoszę o dopuszczenie Pana mgr Grzegorza CZAPSKIEGO do publicznej obrony rozprawy doktorskiej.

Marian Kopczewski
Prof. dr hab. inż.

Marian Kopczewski